

Motion till riksdagen 2016/17:3704

av **Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M, C, KD)**

med anledning av prop. 2016/17:161 En försöksverksamhet med branschskolor

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur studie- och yrkesvägledningen kan förbättras i förhållande till olika yrkesprogram och branschskolor och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att branschskolan ska vara ett kompetenscentrum för kompetensutveckling och bistå branscherna med den senaste tekniken och de senaste metoderna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

För att fler unga människor ska ha ett jobb att gå till och för att fler företag ska finna rätt kompetens måste yrkesutbildningarna stärkas. Under lång tid har intresset för yrkesutbildningar minskat trots att utsikterna på arbetsmarknaden för den som gått en yrkesutbildning är goda. Den tidigare alliansregeringen tydliggjorde därför yrkesvägarna på gymnasieskolans program och återinförde lärlingsutbildningarna i Sverige. På lärlingsutbildningen förläggs en stor del av utbildningstiden till en eller flera arbetsplatser. Vi tycker dock att lärlingsplatserna mer borde likna riktiga anställningar där företagen själva får möjlighet att välja vilka lärlingar de ska ta emot. I ett tillkännagivande den 9 mars 2016 gav riksdagen i uppdrag till regeringen att undersöka hur utbildningsformen skulle kunna utvecklas samt vilka konsekvenser det skulle få (bet. 2015/16:UbU13, punkt 6, rskr. 2015/16:169).

Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna är positiva till att regeringen genom en försöksverksamhet med branschskolor vill öppna fler vägar in till yrkesutbildningar men beklagar att regeringen med det anser att tillkännagivandet om att se över lärlingsutbildningarna är slutbehandlat. Likt försöket med branschskolor skulle en utvidgad lärlingsanställning kunna påbörjas på försök innan man tar ställning till om det är något som bör permanentas eller ej. Som regeringen framhåller i

propositionen har även Skolverket i sitt yttrande till lagrådsremissen anfört att det vid en rad möten med stora arbetsgivare som Skolverkets lärlingscentrum har haft visat sig finnas ett mycket stort intresse för gymnasial lärlingsanställning. Vi delar inte regeringens uppfattning om att det inte finns ett tillräckligt intresse för att utveckla lärlingsutbildningarna och anser fortfarande att regeringen bör utreda möjligheterna till en breddad och förstärkt lärlingsutbildning.

För att försöksverksamheten med branschskolor ska fungera ser vi ett ytterligare behov av att förbättra studie- och yrkesvägledningen. Skolinspektionens granskning från 2013 visade att studie- och yrkesvägledningen (SYV) var lågt prioriterad på de skolor som undersöktes. Samma granskning visade att enbart 28 procent av niondeklassarna hade en klar bild av vilka gymnasieprogram som fanns att välja på, och hela 45 procent sade sig inte ha någon vuxen att prata med om sina framtidsplaner.

Elever med dålig information och svagt stöd från vuxenvärlden är inte rustade för att göra ett övervägt beslut om exempelvis en yrkesutbildning. Elever behöver stöd för att värdera sina kunskaper och intressen och information om exempelvis hur arbetsmarknadsläget ser ut efter slutförandet av olika gymnasieprogram. Som regeringen tar upp i propositionen har Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) konstaterat att inträdet på arbetsmarknaden går långsammare för elever som gått ett högskoleförberedande program utan att studera vidare jämfört med elever från yrkesprogram (rapport 2007:18). Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna tror att SYV-verksamheten måste förbättras för att elever ska kunna göra bättre och mer informerade gymnasieval samt bryta den negativa trenden vad gäller val till yrkesutbildningar.

Vi anser därför att regeringen bör se över hur SYV-verksamheten kan utvecklas för att kunna ge rätt information och stöd till elever som överväger att välja en yrkesutbildning, exempelvis genom en branschskola. För att lyckas med branschskolorna är elevunderlaget kanske en av de viktigaste faktorerna. Vi vet också att familjens ekonomiska förutsättningar kan vara något som stoppar elever från att söka en utbildning som ligger längre bort från hemorten, och därmed medför extra kostnader i form av boende och resor. Vi vill därför betona vikten av att det i samband med studie- och yrkesvägledningen om gymnasievalet informeras tydligt om vilka medel man har rätt till som student om man väljer att söka till en branschskola på annan ort, exempelvis resebidrag och inackorderingsbidrag.

Vi anser även att branschskolor ska ges en utökad roll jämfört med regeringens förslag. Genom att branschskolor inrättas kan det byggas upp ett kluster av företag och kompetens runt branschskolan. Skolan kan då vara ett kompetenscentrum för kompetensutveckling och bistå med den senaste tekniken och metoderna samt utvecklas i nära samverkan med branscherna.

Camilla Waltersson Grönvall (M)

Ulrika Carlsson i Skövde (C)

Annika Eclund (KD)